

CONSILIUL
JUDEȚEAN
IAȘI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
Gh. Asachi IAȘI

CONFERINȚELE
BIBLIOTECII JUDEȚENE
IAȘI

Literatura ca document al imagnarului

Joi, 6 iunie 2024, începând cu ora 12.00, Filiala „Ion Creangă”

**Conferințele Bibliotecii Județene
„Gh. Asachi” Iași**

***Literatura
ca document al
imaginarului***

Moderator: Prof. univ. dr. Constantin Dram

Joi, 6 iunie 2024, interval orar 12:00-15:00
Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași - Filiala „Ion Creangă”

În cercetarea imaginarului, s-a adevărit mereu faptul că literatura, în uriașa și mereu imprevizibilă necuprindere, este, de departe, cel mai elaborat și complex document dintre cele posibile. Imaginarul surprins de „documentul” literar este, cum remarcă Balzac, mult mai plin de semnificații decât unele pagini de știință gratuită.

Prof. univ. dr. Constantin DRAM

Participanți și lucrări:

Pr. prof. dr. Bogdan-Ioan ANISTOROAEI

Mila și cruzimea – o antinomie culturală în imaginarul literar

Prof. Elena ANISTOROAEI

Ipostaze ale singurătății în opera lui Michael Ende

Bibliograf dr. Manuela T. BALAȘCA-MIHOICI

Orizonturile imaginarului în cotidian

Drd. Vlad Ovidiu BĂRBOSU

Memoria ca palimpsest: *Nostalgia* și *Orbitor* ca documente ale realității comuniste românești

Pr. prof. dr. Mihai CAPȘA TOGAN

Forme incipiente de pelerinaj creștin și celebrarea acestuia ca act devoțional

Drd. Mădălina CECIULEAC

Portretul demagogului de ieri și de azi

Lect. univ. dr. Loredana CUZMICI

Docudramele lui Radu Jude

Prof. univ. dr. Constantin DRAM

Moldova lui Sadoveanu

Drd. Adina Alexandra IFTIME

Maniere și obiceiuri cotidiene reflectate în literatura renașcentistă

Drd. Ioana Alexandra PAVĂL

Spațiul și obiectele memoriei

Masterandă Bianca Mălina PLEȘCAN

Personajul picaresc (d)in romanul modern – *Vremea minunilor*

Drd. Ana Maria PLUMB

Cultul personalității în literatura română din timpul regimului comunist (1948-1965)

Bibliograf dr. Ciprian TEODORESCU

Riscurile Literaturii ca document. „Autoficțiunea” – parte inerentă a literaturii de memorialistică

Masterand Alexandru Cristian ZAMFIR

Ernst Jünger și politica disidenței

Bibliograf dr. Lucian ZUP

Chipurile desenate ale realității

Mila și cruzimea – o antinomie culturală în imaginarul literar

Pr. prof. dr. Bogdan Ioan ANISTORAEI

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Lucrarea surprinde, într-o manieră comparatistă, două concepte antinomice, *mila* și *cruzimea*. Calități umane, acestea devin și teme în literatură, iar în lucrare se pun în dialog, aplicat pe texte din literatura universală. Literatura rusă sondează teritoriul compasiunii, al milei față de întreaga lume, Dostoievski, Tolstoi sau Turgheniev nu ezită să pătrundă în acest univers, sentiment care nu lipsește nici din literatura europeană. Ne-am oprit în analiză la romanul *Crimă și pedeapsă*, unul dintre cele mai generoase când vorbim de această pereche antinomică, pe care o analizăm în visul lui Raskolnikov. Mergând pe firul cronologic, ideea de milă, în raport cu suferință și capacitate de jertfă, o găsim uimitor prezentată la Oscar Wilde. *Prințul fericit* este o scriere care surprinde esența suferinței, a nefericirii, iar jertfa este prelungirea firească a inimii care pulsează în variabilele milei și a iubirii. Propunem o receptare a textului lui Wilde în aceste paradigme amintite. Lucrarea aduce în discuție diferite paliere de receptare ale antinomiei *milă-cruzime*, cu aplicare la două texte normative, în înțelesul receptării propuse, din literatura universală.

Ipostaze ale singurătății în opera lui Michael Ende

Prof. Elena ANISTOROAEI

Lucrarea își propune să prezinte câteva personaje ale scriitorului Michael Ende, care întruchipează diferite forme ale singurătății. Există forme bune, vindecătoare, ale jertfirii de sine pentru ceilalți, există forme ale singurătății pline de amărăciunea orgoliului. Problema singurătății în literatura pentru copii a lui Michael Ende este una complexă. Autorul proiectează în personajele sale ipostaze diverse și complexe ale singurătății, o multitudine de trăiri, cauze și consecințe ale acestei stări.

Orizonturile imaginarului în cotidian

Bibliograf dr. Manuela T. BALAȘCA MIHOCI

Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași

Posibilitatea unei dezvoltări armonioase a identităților este un proiect, în care cotidianul și imaginarul trebuie tratate firesc, ca făcând parte din natura umană, genetică am putea afirma. Pentru a fi atins dezideratul de cunoaștere și dezvoltare a tipologiei umane capabilă de numeroase identități ale propriei ființe, e necesară o altfel de abordare la nivel de mentalitate socială, de memorii colective, dar mai ales înțelegerea individuală a ființei unice care este omul. Imaginarul nu se manifestă prin instrumentele rațiunii, ci el

se regăsește mai ales în zonele de mister, acolo unde inconștientul relevă imaginile inexplicabile ale visului, ale nevrozei sau ale creației poetice, ale trăirilor mistice sau a scrierii revelate. Imaginarul este un concept pe care orizonturile individuale îl pun în valoare și îi atribuie sens. Gândirea noastră e dependentă de obiect, de natură și concret, dar le transcende interior prin imaginar. Creativitatea nu ar exista fără imaginar și omul nu ar supraviețui ca specie fără această latură a sa, intrinsecă, sădită de Creator și fructificată în creația văzută. Expresie a gândirii, limbajul dezvăluie ceea ce omul e încă odată chemat să înțeleagă; într-o artă a interpretării, comprehensiunea artistică devine sinonimă cu interpretarea, ar spune Dilthey, așa cum realitatea trăită coexistă simbiotic cu imaginarul, punct central al prezentei lucrării, unde vom aborda conceptul sub diverse forme individuale de înțelegere.

Memoria ca palimpsest: *Nostalgia și Orbitor* ca documente ale realității comuniste românești

Drd. Vlad Ovidiu BĂRBOSU

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Memoria colectivă este investigată ca un palimpsest, cu amintirile și interpretările care se suprapun și se reînscriu continuu. Analiza se concentrează pe modul în care romanul *Orbitor* al lui Mircea Cărtărescu funcționează ca un document al realității comuniste din România și cum nostalgia pentru acest trecut este

reprezentată și contestată în această lucrare. Se evidențiază complexitatea și ambiguitatea fenomenului, iar Cărtărescu este văzut ca folosind literatura pentru a dezvălui straturile profunde ale realității comuniste și pentru a provoca reflexia asupra trecutului și prezentului societății românești. Astfel, se propune o analiză interdisciplinară, integrând literatura, memoria colectivă și studiile culturale pentru a înțelege mai bine relația complexă dintre trecut și prezent în contextul postcomunist românesc.

Forme incipiente de pelerinaj creștin și celebrarea acestuia ca act devoțional

Pr. prof. dr. Mihai CAPȘA TOGAN

Cu toate că pelerinajul este de actualitate, el nu constituie o manifestare religioasă nouă, ci, dimpotrivă, are o vechime considerabilă, acesta existând și în epoca precreștină, iudaică. Căutarea sacralului prin pelerinaj devine o preocupare constantă a creștinilor încă din primele secole. Aceștia mergeau în pelerinaj la mormintele martirilor, fiind convinși că sunt plini de har, iar trupul sfinților devine locaș al harului lui Dumnezeu. Chiar dacă în limba latină, cuvântul „pelerin” înseamnă „călător”, „cel ce se duce într-o țară străină și se stabilește acolo pentru un timp”, articolul scoate în evidență pelerinajul ființial, adică cel interior, care nu are nicio legătură cu vreo călătorie efectivă, pentru că, în esență, pelerinajul este căutarea lui Dumnezeu pe care o putem face fără vreo deplasare spațială, prin Liturghie. Astfel, pelerinajul este un drum spre Dumnezeu pe care îl facem fizic, dar pe care îl putem parcurge și

din punct de vedere spiritual, duhovnicesc. Actul pelerinajului este o experiență particulară a vieții religioase, dar în același timp și una colectivă. Pelerinajul autentic este cel mixt, atunci când pelerinajul spațial este îmbinat cu cel ființial, cel spațial fiind necesar pentru a ajunge la cel ființial, însă pot exista și excepții.

Portretul demagogului de ieri și de azi

**Drd. Mădălina
CECIULEAC**

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

În demersul de față ne propunem să radiografiem discursurile electorale ale oratorilor politici caragialieni din perspectiva (in)competenței dialogice și a (ne)reușitei enunțurilor performative rostite la tribuna primăriei. Plecând de la conceptele de *cuvânt tăiat* (Jacques Derrida) și *trăncăneală* ca mistificare a existenței (Mircea Iorgulescu) vom analiza delirul verbal al demagogilor caragialieni și inconsistența mesajelor lor politice. În cursul cercetării vom descompune frazeologia ciuntită, ciopârțită a discursului farfuridian, declamația demagogică și populistă a lui Cațavencu și pseudo-discursul electoral al lui Agamemnon Dandanache. Deși politicianul de tip Farfuridi, Cațavencu sau Dandanache nu par a mai fi posibile astăzi, moștenitorii oratorilor caragialieni nu întârzie să apară pe scena politică românească. Astfel, apelând la radiografiile asupra discursurilor politice contemporane realizate de Andrei Pleșu, Nechita Danilov sau Radu Paraschivescu ne

propunem, în finalul lucrării, să identificăm elementele comune, dar și rupturile, fisurile între figura demagogului construit de dramaturg și portretele politicianilor contemporani.

Docudramele lui Radu Jude

Lect. univ. dr. Loredana CUZMICI

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Deopotrivă scenarist al multor filme regizate, ecranizând și adaptând pagini de literatură română și memorialistică sau valorificând fotografiile și tehnicile ale filmului mut, Radu Jude prezintă în cele mai multe dintre peliculele sale secvențe de istorie românească recentă sau aspecte mai puțin cunoscute, controversate, insuficient conștientizate și asumate. Pe de o parte, literatura devine un document pe care scenaristul-regizor își întemeiază demersul artistic, pe de altă parte – filmele conțin o componentă documentară care atrage indirect atenția asupra textelor de la care au plecat (cazul lui Emil Dorian sau al lui Mugur Călinescu). Începând cu *Lampa cu căciulă* (2006), un scurt-metraj foarte cunoscut și premiat, valorificând proză scurtă a lui Florin Lăzărescu, și până la *Tipografic Majuscul* din 2020, filmografia lui Radu Jude devine ea însăși un document construit cu mijloacele estetice ale imaginărilor.

Moldova lui Sadoveanu

Prof. univ. dr. Constantin DRAM

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Cât ține de cunoașterea mediată și cât este imaginație artistică în reprezentarea unei Moldove „a lui Sadoveanu”? Cum se susține stilistic documentul sadovenian devenit literatură? Cât mai rezistă astăzi proza de acest fel în fața unor noi așteptări estetice?

Maniere și obiceiuri cotidiene reflectate în literatura renașcentistă

Drd. Adina Alexandra IFTIME

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

În perioada renașcentistă, noua viziune asupra lumii și noul mod de raportare al omului la realitatea înconjurătoare, începând de la cele mai mici detalii până la aspecte esențiale ale vieții, au condus la promovarea traiului ideal ca fiind cel în care fiecare latură a vieții umane trebuie să se dezvolte, să înflorească, iar omul trebuie să își valorifice pe deplin potențialul. Având în vedere că manifestările umane, de la cele științifice și culturale, la cele cotidiene, au fost prolifice și au influențat și anticipat perioadele care au urmat, toate textele renașcentiste servesc drept sursă de

documentare asupra acestei perioade fascinante. Marile realizări s-au înfăptuit ca o consecință indirectă a înțelegerii traiului și obiceiurilor cotidiene. În cadrul acestei lucrări vom analiza modul în care sursele literare, respectiv tradiția manualelor de curtoazie, precum întâlnim la Giovanni della Casa și Baldassarre Castiglione, reprezintă totodată un document care vorbește despre realitatea renascentistă.

Spațiul și obiectele memoriei

Drd. Ioana Alexandra PAVĂL

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Lucrarea își propune să analizeze modul în care obiectul, evocator de amintire și creator de identitate, se comportă ca vehicul de imagine. Răspunzând de o geometrie subiectivă, obiectul creează memoria spațiului și invită la reconfigurarea unor locuri desprinse din contexte pe care literatura și arta le-a ipostaziat. Depozitare ale memoriei afective sau curiozități ce fac parte dintr-o colecție, ele trezesc nostalgia unui timp și a unui spațiu irevocabile.

Personajul picaresc (d)in romanul modern – *Vremea minunilor*

Masterandă Bianca Mălina PLEȘCAN

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Este interesant de observat cum fiecare dintre autorii care au ales să își povestească experiența exilului, o fac prezentând atât aspecte comune cu alții indivizi aflați în aceeași situație, cât și experiențe personale pe care avem prilejul de a le afla. În romanul *Vremea minunilor* întâlnim personajul picaresc povestind experiența exilului prin ochii unui copil aflat la vârsta la care nu este capabil să deosebească binele de rău. Copilul este chiar autorul romanului, Cătălin Dorian Florescu, care relatează cum a reușit să părăsească România întâi pentru o perioadă scurtă de timp și ulterior pentru totdeauna, alături de părinții săi, și să se stabilească în Elveția. Astfel, romanul *Vremea minunilor* prezintă etapele și încercările pe care micul aventurier Alin le depășește alături de tatăl său în lupta pentru emigrarea din România.

Cultul personalității în literatura română din timpul regimului comunist (1948-1965)

Drd. Ana Maria PLUMB

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

În perioada în care Gheorghe Gheorghiu-Dej a fost la conducerea P.M.R., contribuind la instaurarea și consolidarea regimului comunist în România, propaganda a fost impusă în toate domeniile de activitate, inclusiv în literatură, dat fiind sistemul totalitar, proiectat după modelul sovietic. Prin studiul de față ne-am propus să evidențiem modul în care literatura română a contribuit la creșterea popularității conducătorului și a legitimității acestuia, prin propagarea imaginii pozitive a unui lider comunist, pornind de la textele realist-socialiste publicate între 1948-1965, care au fost intens promovate în presa epocii.

Riscurile Literaturii ca document. „Autoficțiunea” – parte inerentă a literaturii de memorialistică

Bibliograf dr. Ciprian TEODORESCU

Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași

Literatura memorialistică românească a cunoscut după 1989 o explozie de scrieri, care veneau să acopere domenii ocultate ale perioadei precedente, dar și nevoia de a depune mărturie

despre realități care se aflau într-o permanentă schimbare și dispariție. Acest volum de scrieri a permis și compararea lor prin prisma unor observații asupra aceleiași realități, fiind sesizabile diferențe, care demonstrează implicarea imaginarului în fixarea realității și în procesul de rememorare, putându-se concluziona că tocmai autoficțiunea e aceea care face dintr-o pagină de amintiri o pagină de literatură. Riscurile încep când aceste memorii se prezintă ca documente, bază a unor științe, istorie, sau sociologie, acolo unde omisiunea sau amalgamarea prin contaminare din alte surse, procese omenesc acceptate, riscă să fundamenteze ca legi-tăți, fenomene parțiale sau subiective.

Ernst Jünger și politica disidenței

Masterand Alexandru Cristian ZAMFIR

Facultatea de Litere
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Personalitate de anvergură enciclopedică, scriitor și soldat deopotrivă pe fronturile Germaniei în cele două războaie mondiale, Ernst Jünger intelectualul aristocrat, profund anatemitat în Europa celei de-a doua jumătăți a secolului XX, conform colaboraționismului mascat, a reprezentat totodată bastionul taberei adverse, militant pacifistă, în decursul evenimentelor tranșante ale istoriei regimului nazist. Situându-se lângă marii prozatori ai secolului XX, scriitor de mâna întâi care, și-a definitivat stilul cu precădere în jurnalele sale de campanie, a fost și cel care a consemnat prin urmare cu literă testamentară ororile și mirajul celui de-Al

Doilea Război Mondial. Prins în angrenajul Primului Război Mondial, Ernst Jünger ia parte la lupte decisive, avântându-se precipitat pe fronturile de pe Somme, Cambrai, Ecooust-St. Martin, Noreuil, Monchy-Bapaume, Sapignes, va fi rănit de paisprezece ori, apoi decorat și elogiât. Tot în acest timp alcătuiește însemnări zilnice culese din jurnalul de pe front, pe care apoi le va publica într-un tiraj de 2000 de exemplare, reunite în volumul *În furtuni de oțel*, care este de altfel și prima sa carte publicată, care devine apoi bestseller în anii 1920. Intelectual apreciat de oficialii naziști, în cel de-Al Doilea Război Mondial, a fost mobilizat și a servit drept căpitan de armată, apoi desemnat ca ofițer într-o funcție administrativă, cenzor de informații și de corespondență în Parisul ocupat, este însărcinat să comande Regimentul de Pază al capitalei. Dintre scrierile acestei perioade, postulăm *Pe falezele de marmură* (1939), lucrare aureolată de metafora la adresa tiraniei, profund subversivă și jurnalele din ciclul *Radiații* (1939-1948), dintre care amintim *Jurnalele Pariziene* (1941-1942; 1943-1944), partea centrală și bogată estetic, texte scrise în regim litotic, reflexive, decupaje de existență cultivate de un stil unic.

Chipurile desenate ale realității

Bibliograf dr. Lucian ZUP

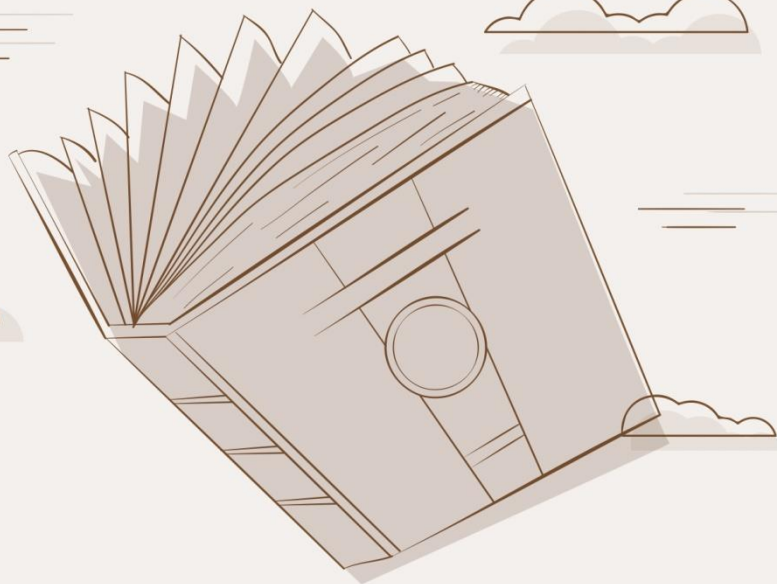
Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași

Firește că imaginea transmisă e duritatea unor aspecte ale vieții acționate de personaje negative, înzestrate cu puteri superioare. Însă experiența traumatizantă e plasată la vârsta de 4 ani,

ceea ce implică o plonjare derutantă în zona lipsei de amintiri personale, iar epicul se hrănește din bildungsromanul unui personaj pe cale să devină supererou, într-o lume în care nu numai că supereroii există, dar au și o academie în cadrul căreia își perfecționează puterile. Aceasta este o tehnică oximoronică, având intenția să șocheze prin alăturarea unor elemente opuse sau cel puțin greu de imaginat împreună, frecvent practică în genul manga. Totuși plauzibilitatea există. Astfel de creații nu aparțin zonei realismului crud, dar se revendică în aceeași măsură de la realitate și circumscriu o realitate. Prin urmare, imaginarul documentar de realitate se construiește pe două paliere: 1. al plauzibilității și 2. al mentalității; analizându-se îmbrăcămintea, chipurile, părul, diferite gadgeturi (dar dacă e istoric sau s.f.?), contrastul umbră-lumină (mai bine accentuat când e pe alb-negru), alte câteva convenții ca de pildă fuga sau onomatopeele.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
Gh. Asachi IAȘI

Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași
Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 10
(Galeriile Comerciale, etaj), 700063

Telefon: (+4) 0332 110044
E-mail: contact@bjiasi.ro
Web: <http://www.bjiasi.ro/>